

Лонська Євгенія Василівна, курсант
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник: кандидат юридичних наук,
викладач кафедри кримінального процесу
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ *Гаркуша А. Г.*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО СТАТУСУ ПРОКУРОРА

Прийняття та впровадження нового Кримінального процесуального кодексу України [1] зумовило зміни у кримінальному судочинстві. Впроваджено новий підхід до визначення статусу та повноважень суб'єктів кримінального процесу, взаємовідносин між ними, що обумовило внесення змін й до низки законів, що регламентують діяльність правоохоронних органів, з метою оптимізації їх діяльності у нових умовах.

Новим Законом України «Про прокуратуру» [2] визначено правові засади організації і діяльності прокуратури України, статус прокурорів, порядок здійснення прокурорського самоврядування, а також систему прокуратури України. Нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 2 Закону визначено однією з функцій прокуратури.

КПК України 2012 року містить низку концептуальних новел.

1. Положення щодо участі прокурора на стороні обвинувачення на всіх стадіях кримінального провадження, що є втіленням у процес таких загальних засад кримінального провадження, як змагальність та диспозитивність (§ 2 гл. 3 КПК України). Відповідно до вимог статей 3, 22, 26 КПК України змагальність передбачає самостійне та рівноправне обстоювання стороною обвинувачення і стороною захисту їхніх правових позицій, прав, свобод і законних інтересів засобами, передбаченими цим Кодексом. 35 Процесуальний статус та повноваження прокурора за Кримінальним процесуальним... У межах реалізації принципу змагальності саме прокурор як сторона обвинувачення здійснює повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального

правопорушення, звернення з обвинувальним актом до суду та підтримання державного обвинувачення у суді. Відмова прокурора від підтримання державного обвинувачення тягне закриття кримінального провадження, крім випадків, передбачених у КПК України.

2. Прокурор здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням (ч. 2 ст. 36 КПК України). Процесуальне керівництво вбачається ефективним способом забезпечення законності дій та рішень органів досудового розслідування та реалізації визначених Конституцією України відповідних наглядових повноважень [3].

Повноваження прокурора – процесуального керівника в кримінальному провадженні наведено у ч. 2 ст. 36 КПК та у статтях, що регламентують прийняття процесуальних рішень та проведення конкретних слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

3. Розширено коло осіб, включених до поняття «прокурор», та виокремлено поняття «керівник органу прокуратури». Крім того, у КПК України використовується поняття «прокурор у конкретному кримінальному провадженні» та закріплюються чітко визначені процесуальні взаємовідносини між прокурором у конкретному провадженні та керівником органу прокуратури.

4. Прокурор здійснює повноваження у кримінальному провадженні з початку досудового розслідування і до його завершення у суді, у тому числі до прийняття рішень судами вищих інстанцій. Цим закріплюється принцип «незмінності прокурора» у конкретному кримінальному провадженні.

В загальному вигляді повноваження прокурора закріплені в наступних нормах:

– КПК України – ч. 1 ст. 9, ст. 86, 36, 37, 28, 86, 154, ч. 5 ст. 246, ч. 4 ст. 252, ст. 253, 255, 279, 282, ч. 1 ст. 284, ч. 4 ст. 284, ч. 1 ст. 83, ч. 3 ст. 154, ст. 294, 481, 586, 518, 591, ч. 3 ст. 40, ч. 1 ст. 308, ч. 2 ст. 308, ст. 312, 313, розділ IX;

– Закон України «Про попереднє ув'язнення» – ст. 20;

– Закон України «Про прокуратуру» – ст. 2, 25;

– Конституція України – ст. 19.

Не можна залишити без уваги і той факт, що в КПК України, а саме в ч.1 Перехідних положень розділу XI зазначено, що органи прокуратури тимчасово здійснюють повноваження щодо злочинів підслідності ДБР та користуються ними, до введення в дію ч. 5 ст. 216.

Взагалі, прокурор завдяки покладених на нього законом обов'язків, визначених само собою колом доручень, вказівок, процесуальних дій та рішень спрямовує свою діяльність на так зване дослідження і керівництво ходом та перебігом розслідування кримінального правопорушення. За допомогою цієї управлінської діяльності вплив на результати та показники діяльності органів досудового розслідування збільшуються в позитивну сторону. Роль прокурора у кримінальному провадженні досить складна, адже потрібно чітко знати, в яких процесуальних діях він приймає участь разом зі слідчим, чи окремо, навіть взагалі без участі слідчого. Цей процесуальний керівник водночас виступає та може бути для слідчого як «товариш, помічник, радник» з однієї сторони, та досить строгий і суворий начальник. І все це загалом лише заради того, щоб органи досудового розслідування повноцінно виконували завдання кримінального судочинства.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. – Назва з екрана.
2. Про прокуратуру [Електронний ресурс]: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>. – Назва з екрана.
3. Геселев О. Процесуальний статус та повноваження прокурора за КПК України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ap.gp.gov.ua/userfiles/file/Academia2016/sb_conf/konf2.pdf. – Назва з екрана.